

Barbara Zawadzka-Antosik, Ludomir Łoźny

Czekanów, woj. siedleckie. Stanowisko I - "Tureckie mogiły". Stanowisko III - Osady otwarte

---

Informator Archeologiczny : badania 17, 145-146

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

kobiety w kierunku zachodnim. Kości przedramienia najczęściej ułożone były na miednicy lub wyprostowane wzdłuż ciała. Zarysy jam grobowych są stosunkowo regularnymi prostokątami o wymiarach ok. 120 x 240 cm. Wyposażenia pochówków stanowiły kablączki skroniowe /włótkowe małe/, krzesiwa, przęśliki, noże, grot strzały do łuku z zadziornami i tuleją.

Jeden z grobów zniszczonych przez przypadkowych odkrywców /ciałopalny?/ zawierał 2 naczynia datowane na IX i X wiek.

Wątkowana z grobu 7 usytuowanego na zachodnim krańcu cmentarzyska, pozbawiony wyposażenia, spoczywał na lewym boku z podkurczonymi nogami i rękami.

Pochówkom towarzyszyły obiekty interpretowane jako pozostałości ognisk palonych przed zasypaniem grobów.

Ceramikę wczesnośredniowieczną, znalezioną w wypełniakach jam grobowych i ogniskach można datować na okres od VIII do początków XII wieku.

Warto zaznaczyć, że pomimo znacznego udziału ceramiki datowanej na VIII i IX w., w zachowanej części stanowiska, w wykopach i w trakcie penetracji powierzchniowych przyległego terenu nie odkryto żadnych śladów osady z tego okresu.

Materiały znajdują się w Muzeum Regionalnym w Brodnicy.

Badanie zakończone.

ORDYNIA
woj. szlacheckie
Stanowisko 2

patrz późne średniowiecze

ORHEIM-BIELAWIN
woj. chełmskie
Stanowisko 1

patrz późne średniowiecze

CZEKANÓW
woj. siedleckie
Stanowisko I - "Tureckie mogiły"
Stanowisko III - Osady otwarte

Państwowe Muzeum Archeologiczne
w Warszawie

Badania prowadziła mgr Barbara Zawadzka-Antosik przy współpracy mgr. Ludomira Łoźnego. Finansowała PMA w Warszawie. Trzynasty sezon badań. Cmentarzyska antyletowe /z XI-XII w./, osadnictwo /z VII-VIII i X-XI w./.

Badania prowadzone były na stanowiskach I i III przez 8 tygodni. Założono 3 wykopy badawcze o powierzchni 314,5 m², gdzie wyeksplorowano 41 obiektów: 30 grobów szkieletowych z XI-XII wieku i 11 jam - 2 z VII-VIII w., 3 jamy z X-XI w., 6 - z XII-XIII wieku. Wydobyto 67 kg ceramiki, 256 przedmiotów z żelaza, brązu, oyny, szkła, srebra, kości, gliny i surowców organicznych. Stanowisko I - "Tureckie Mogiły". Cmentarzysko szkieletowe z XI-XII wieku.

Wykop I został założony w północno-zachodniej partii cmentarzyska na terenie znajdującej się pod uprawą, pozbawionym już obstaw i bruków kamiennych i obejmował przestrzeń pomiędzy wykopami III, IV i V z 1981 roku.

Spśród 30 wyeksplorowanych grobów, 6 reprezentuje typ grobów płytkich, pozostałe jamowych, głębokich, 5 zostało uszkodzonych przez orkę i wczesniejsze wydobywanie kamieni. 13 grobów było dziecięcych, 9 kobiecych, 5 męskich, 3 osobników dorosłych nieokreślonych.

25 zmarłych zostało pochowanych głowami na zachód, 1 na wschód, 1 w nietypowej orientacji na południe. Orientacji 3 zniszczonych grobów nie można było ustalić.

Szkielety występowały na różnych głębokościach od 20 do 150 cm poniżej powierzchni. Jamy grobowe na ogół dobrze wykształcone prostokątne lub owalne, o wymiarach 40-260 cm długości i 40-160 cm szerokości, wypełnione były szarym piaskiem. Pozycja zmarłych prawidłowa, stan zachowania kości na ogół dobry. Inwentarz stwierdzono w 20 grobach. Wydobyto: 120 paciorków szklanych, 39 kablączków akroniowych

/8 ze srebra, 6 w brązu, 5 platerowanych srebrem, 20 z oyoj/, 10 paciorków z brązu ze srebrną granu-
lacja, 7 pierścieni /3 z brązu, 4 z oyoj/, 5 bransolet /3 z brązu, 2 z oyoj/, 7 nasusznio z brązu,
srebra i oyoj, 9 guzków z brązu, 1 dzwonoczek z brązu, fragment ozdóbki: dwie tkaniny tkane i hafto-
wana złotogłównem, połączone ze sobą i usztywnione korą brzoową, 2 sprzączki z brązu, 16 gwóźdźi se-
lanych, 8 przedmiotów żelaznych, 2 noże, skorupki jajka kurzego, druciki z brązu, skrzętkę z oyoj,
żużel szklany, ułamki drewna, skóry, sznurka i nici lnianych.

granu-

Z wymienionych przedmiotów do najciekawszych, odkrytych na cmentarzysku po raz pierwszy, należy zali-
czyć: złotogłówny, nasusznicę z brązu z paciorkami wypełzonymi cyną, kabłączek o powrotnym zwoju, branso-
lety i pierścienie z oyoj, dzwonoczek z brązu.

Najbogatsze inwentarze wystąpiły w grobie dziecka Nr 183 - 35 przedmiotów, kobiety Nr 176 - 23 przed-
mioty, kobiety Nr 187 - 101 paciorków i 18 przedmiotów, kobiety Nr 175 - złotogłówny i dwa guzki; na
uwagę zasługują również grób Nr 188 - nalego dziecka z jajkiem koło stóp.

Jamy w liczbie 6 były owalne, o wymiarach od 160-360 cm długości i 80-190 cm szerokości, głębokości na
25-110 cm. W wypełzisku kamienie, ułamki ceramiki z XII-XIII wieku. Charakter tych jam, analogicznie
jak wyeksplorowanych w poprzednich sezonach badawczych, jest nadal dyskusyjny.

gicznie

Stanowisko III - Osada otwarta z obiektami z VII-VIII wieku i Y-początek XI wieku.

Założono dwa wykopy badawcze - wykop II o powierzchni 45 m² znajdował się w odległości 8 m na
północ od wykopu I i łączył z wykopem II z 1981 r. Wykop III o powierzchni 23 m² został założony w
odległości 150 m na wschód od stanowiska I.

ny w

W wykopie II odsłonięto dużą jamę /szerokości 1,4 m, długości 7,6 m, głębokości do 1 m/ pozostałość
budynku typu półziemiankowego. W czerni ziemi wypełniającej jamę wystąpiła duża ilość ułamków naczyń,
kości zwierzęce, bryłki żużla żelaznego oraz 30 przedmiotów: 12 szydeł koźnianych i rogowych, 3 noże
żelazne, 4 przęśliki z gliny, 5 przedmioty żelazne, 2 z rogu, fragment neolitycznego topora kamien-
nego, 2 ozdoby, płyta seneoczek z kości zwierzęcej. Całość materiału pozwala datować obiekt na X - początek
XI w. W wykopie III wyeksplorowano dwie jamy, pozostałość budynku naziemnego i paleniska z materia-
łem ceramicznym pozwalającym datować je na VIII wiek.

Jak wynika z powyższego, trzynasty sezon wykopaliskowy w Czekanowie przyniósł dalsze intere-
sujące materiały dla poznania kultury materialnej i duchowej ludności zamieszkującej na tym terenie
od VII do XIII wieku.

Rewelaacyjnym odkryciem jest fragment ozdóbki z grobu 175 wykonanego z tkanin przetykanych złotą nitką,
będący, jak się zdaje, pierwszym tego typu znaleziskiem na cmentarzysku wczesnośredniowiecznym.
Odkryto najbogatszy grób dziecka /Nr 183/ z wyeksplorowanych dotychczas przez kolejny pochówek dziecka
a jajkiem /Nr 188/. Jest to już 6 jajko znalezione w Czekanowie, na cmentarzysku w Polsce nie
odkryto tak dużej ilości skorupki od jaj. Na uwagę zasługuje również fakt wystąpienia topora kamien-
nego z około 3 tys. lat p.n.e w jamie pochodzącej z I wieku.

Sezon wykopaliskowy 1983 roku zamyka się liczbą 188 grobów i 92 jam dla stanowiska I i 14 jam
dla stanowiska III.

Materiały i dokumentacja znajdują się w PMA w Warszawie.

CZERACHÓW, gm. Osorków
woj. łódzkie
Stanowisko 1

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne
w Łodzi

Badania prowadziła dr Aldona Chmielowska. Finansował WKZ
w Łodzi. Dziękuję sezon badań. Grodzisko wczesnośrednio-
wieczne /VIII w. - XI w./.

Kolejny, czwarty już wykop na wale głównym grodziska, założony został na zewnętrznym stoku
tego wału od strony południowej. Celem tych badań było poznanie relacji między ewentualnymi kon-
strukcjami drzewianymi, a znalezionymi w trzech wykopach w latach wcześniejszych i potwierdzenie do-
tychczasowych obserwacji co do sposobu budowy wału, względnie ich skorygowanie.

Sytuacja stratygraficzna górnej części zachowanego wału była podobna do zarejestrowanej w
wykopach z lat poprzednich, a mianowicie pod współczesną głębią orną widoczna była piaszczyste jądro
wału - poziomo ścięte przez orkę - ze sługami zbutwiełego drewna i warstwkami czarnej przepalanej
ziemi z licznymi węgielkami drzewnymi. Wśród sabytków ruchomych znalazło się głównie ceramikę miesz-